

Сьомі НАУКОВІ ЧИТАННЯ

імені АКАДЕМІКА ЄВГЕНА ЛАЗАРЕНКА

«РОЗВИТОК ІДЕЙ Є.К. ЛАЗАРЕНКА В СУЧАСНІЙ МІНЕРАЛОГІЇ

(до 100-річчя від дня народження)»

13—16 вересня 2012 р. на базі спортивно-оздоровчого комплексу «Карпати» Львівського національного університету (ЛНУ) ім. Івана Франка відбулися Сьомі наукові читання імені академіка Є. Лазаренка на означену тему. В читаннях взяли участь 54 науковці: з України — 48, із зарубіжжя — 6 осіб. Зарубіжні організації: Науково-технічний університет АГН (м. Краків, Польща), Федеральне державне унітарне підприємство (ФДУП) ВІМС (м. Москва, Росія), Західно-Якутський науковий центр (ЗЯНЦ) АН Росії (м. Мирний, Російська Федерація). Україну представляли: ЛНУ ім. І. Франка (м. Львів), Інститут геології, геохімії горючих копалин (ІГГГК) НАН України (м. Львів), Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення (ІГМР) ім. М.П. Семененка НАН України (м. Київ), Інститут геологічних наук (ІГН) НАН України (м. Київ), Київський національний університет (КНУ) ім. Тараса Шевченка (м. Київ), Інститут геохімії навколишнього середовища (ІГНС) НАН України (м. Київ), Одеський національний університет (ОНУ) ім. І.І. Мечнікова (м. Одеса), Інститут геотехнічної механіки (ІГТМ) ім. М.С. Полякова (м. Дніпропетровськ).

Відкрив читання в.о. декана геологічного факультету ЛНУ ім. І. Франка доцент В. Фурман, який привітав учасників читань від імені голови Оргкомітету ректора ЛНУ ім. І. Франка професора І. Вакарчука і побажав успіхів у його проведенні. Професор О. Матковський від імені президента Українського мінералогічного товариства (УМТ) професора В. Квасниці зачитав постанову Президії УМТ про нагородження одного із засновників технологічної мінералогії в Україні, нині співробітника ВІМС (м. Москва), професора Бориса Івановича Пірогова медаллю академіка Є. Лазаренка. Вручила Б.І. Пірогову медаль віце-президент УМТ Ганна Кульчицька. Привітання Сьомим науковим читанням від Всеросійського мінералогічного товариства, підписане його президентом професором Д.П. Рундквістом і віце-президентом професором Ю.Б. Маріним, з побажанням плідної праці зачитав професор О. Матковський.

В процесі читань було заслухано 17 пленарних доповідей. Професор О. Матковський (ЛНУ ім. І. Франка) виступив з доповіддю «Академік Євген Лазаренко – видатний український мінералог світової величини». Він стисло, але змістовно розповів про навчання Є. Лазаренка на геолого-географічному факультеті Харківського

університету, роботу у Воронежському університеті та на Уралі під час війни, у Львівському університеті по війні, де він створив геологічний факультет і став його першим деканом та завідувачем кафедри мінералогії, на посадах проректора і ректора університету, директора ІГН НАН України у Києві з 1969-го року та завідувача відділу регіональної та генетичної мінералогії у ньому, а згодом в Інституті геохімії та фізики мінералів (нині ІГМР ім. М.П. Семененка НАН України). Доповідь супроводжувалась показом фотографій. Підсумок доповіді: академік Євген Лазаренко своєю плідною працею в мінералогії, викладацькій справі, написанні багатьох підручників, які використовують і нині, монографій наукового і практичного напрямів, українсько-російсько-англійського мінералогічного словника (у співавторстві з О. Винар), заснуванні і редагуванні багатьох наукових журналів, широко відомою громадсько-культурною діяльністю став класиком української мінералогії ХХ століття, мінералогом світової величини і заслуговує на присвоєння йому звання Героя України (помертвно).

Професор КНУ ім. Тараса Шевченка В. Павлишин виступив з доповіддю «Євген Лазаренко — засновник регіонально-мінералогічної школи». Цю школу він започаткував у Львові, а розвинув у Києві, створивши і очоливши відділ регіональної та генетичної мінералогії спочатку в ІГН, а згодом у ІГФМ НАН України. Євген Лазаренко зі співавторами написав вісім широко відомих мінералогічних монографій різних регіонів України. У них наведено новітні методи досліджень, результати вивчення флюїдних включень у мінералах, розглянуто генезис мінералів, зроблено висновки щодо практичного застосування результатів досліджень.

У доповіді Д. Возняка, Г. Кульчицької, Ю. Галабурди (ІГМР НАН України, м. Київ) «Поступальна хода генетичної мінералогії академіка Є. Лазаренка» вказано, що Є. Лазаренко глибоко усвідомлював значення вивчення включень у мінералах для генетичної мінералогії, підтримував розвиток цього нового наукового напрямку, створив при відділі регіональної і генетичної мінералогії лабораторію термобарогеохімії, яка за роки свого існування досягла вагомих успіхів.

Про внесок, який зробив академік Є. Лазаренко і його школа у розвиток флюїдології в Україні, говорив у доповіді І. Наумко (ІГГГК НАН України), технологічної мінералогії в цілому — Б. Пірогов (ФДУП ВІМС, м. Москва), у відкриття та вивчення алмазів Якутії — М. Зінчук (ЗЯНЦ АН Росії, м. Мирний, Якутія). В інших 10 доповідях йшлося про різні аспекти мінералогії — від хронології відкриття мінералів у надрах України (О. Зінчук та інші, КНУ ім. Тараса Шевченка) до використання включень у мінералах для прогнозно-металогенічних висновків щодо золоторудних родовищ України (Ю. Ляхов та інші, ЛНУ ім. І. Франка). Було розглянуто питання кристаломорфології, номенклатури і систематики глауконіту, сколіту, селадоніту (П. Білоніжка, ЛНУ ім. І. Франка), мінералогії метеоритів (В. Семененко з учнями, ІГНС НАН України), природи ізотопів компонентів флюїдів (М. Братусь, ІГГГК НАН України). Слід відзначити доповідь польських колег із Кракова J. Pieczonka, A. Piestrzynski «Low temperature ore minerals associations in the Kapfrerschiefer type deposit, Lubi-Sierszowice Mining District, SW Poland» про цікаву і багату сульфідну мінералізацію родовища в чорних сланцях, на якому діагностовано 140 мінералів, з них 35 платиноїдів.

На читаннях було представлено 19 стендових доповідей різної тематики. На основі вивчення флюїдних включень розкрито особливості генезису рідкісноземельних родовищ Приазов'я в двох доповідях Д. Возняка зі співавто-

рами (ІГМР НАН України) та еволюційний характер флюїдоперенесення в міденосних вулканітах Західної Волині в доповіді І. Наумка зі співавторами (ІГГК НАН України). М. Ковальчук зі співавторами (ІГН НАН України) в трьох доповідях навели аспекти мінералогії самородної міді з вулканітів Волино-Поділля та розсипного золота Середнього Придніпров'я і з осадових утворень Криму. Особливості кристаломорфології і генезису циркону із сієнітів розшарованих інтрузій Азовського і Яструбецького родовищ наведено в доповіді Т. Лупашко зі співавторами (ІГМР НАН України). В доповіді О. Гречанівської зі співавторами (ІГМР НАН України, Приазовська КГП, м. Волноваха) йшлося про мінералогію та генезис Анадольського рідкісноземельного рудопрояву Призов'я. Були стенди з мінералогії і структур ударного метаморфізму, інших аспектів вивчення хондритів, зерен паласиту, метеорита Біла Церква (К. Шкуренко, Т. Горовенко, Н. Кичань, С. Ширінбекова — ДУ ІГНС НАН України). Про взаємозв'язок новітнього мінералоутворення та неотектонічних рухів йшлося на стенді Ю. Черемиського (ІГГК НАН України). Символічно, що навіть у Київському національному авіаційному університеті в пошані мінералогія, про що засвідчили стенди Т. Довгань, В. Грози та М. Домашевської.

В обговоренні програми читань взяли участь J. Pieczonka, Б. Пірогов, М. Зінчук, Д. Возняк, І. Наумко, Г. Кульчицька, М. Братусь, В. Павлишин, А. Сіворонов. Вони висловили подяку Оргкомітету за високий науково-організаційний рівень читань, зробили характеристику окремих доповідей. В. Павлишин запропонував наступні читання провести в руслі творчої спадщини В.І. Вернадського, оскільки 2013-й рік оголошено роком цього Вченого. В заключному слові О. Матковський подякував усім учасникам за плідну працю і запропонував читання 2014 р. провести у Львові, оскільки тоді виповниться 150 років від заснування кафедри мінералогії у Львівському університеті.

На цьому Сьомі читання імені академіка Євгена Лазаренка завершили свою роботу.

В. БЄЛЬСЬКИЙ, Ю. ГАЛАБУРДА